

Megjelen  
minden vasárnap.  
Előfizetési ára egy évre  
6 frt, fél évre 3 frt,  
három hónapra 1 frt. 80 kr.  
Szerkesztő és ki-  
adóhivatal a czeg-  
lédutczai 3. számú Kaffka-  
házban.

# HORTOBÁGY.

## DEBRECZENI HETILAP

### KÖZHASZNU ÉS MULATTATÓ TARTALOMMAL.

Hirdetés  
Négyhasábos  
egyszeri hirdetés  
háromszorinál 4 kr.  
szórínél vagy nagy ter-  
jedelmű hirdetésnél ár-  
leszámítás.  
Egyes szám ára  
15 kr.

22. szám.

Második évfolyam. 1863.

Május 31.

### Pályázati eredmény

#### a kistemplomépítés ügyében.

A debreczeni h. h. Egyháztanács gazdasági szakbizottmányának mult hó 14-kén tartott ülésében, 46 j. k. szám alatt határozatot, amint következik:

A kistemplomépítés ügyében beküldött pályaművek megbirálására választott albizottság jegyzőkönyve, s az annak alapjaul szolgáló birálati vélemény, a beküldött pályaművekkel összehasonlított és megvizsgáltatott; minek eredménye az lett, hogy a teljhatalommal felruházott gazd. szakbizottmány nagyobb részben helyeslően az albizottmány nézeteit, megállapodott abban

1. miszerint a beküldött hat terv között, egyet sem talál olyat, amely szerint a kistemplom célhavett építése elrendelhető volna. Mert a beküldött tervek egyrésze, azon eszmének, hogy a templomnak az örök isten imádásához méltó, a debreczeni egyház tekintélyéhez illő, nagyszerű, és építészeti műbecsrel bíró, századokon keresztül megmaradandó épületnek kell lenni, — nem felelt meg; más része vagy a fő, vagy a mellékszerkezet hiányos volta, vagy a költségvetések elfogadhatlansága miatt nem alkalmas arra, hogy az Egyház, akármelyik szerint is az építést megkezdhesse.

2. Abban, hogy ámbár a beküldött tervek közül egy sem találtatott olyannak, mely teljesen elfogadható volna, mindazáltal az Egyház, tekintélyéhez híven, a pályázati hirdetményben kített jutalmakat, az alább következő módosítás szerint, a 3 legjobb tervet készítettnek ki fogja osztani.

Nem találtatott jutalomra érdemesnek a  $\frac{1}{99}$  számmal jegyzett terv, mert habár igaz is, hogy ezen terv, a pályázati hirdetménynek annyiban megfelel, hogy a templomot a toronnyal színeltetni s azt a piacra kihozza, s hogy az e terv szerint ujonnan építendő templom nem kerülne többbe, a mellékelt költségvetés szerint 120,000 frtnál, — mindazáltal mivel e terv, magát azon alapeszmét, mely a gazd. szakbizottmány 24. 27. 29. 31/1862 és a nt. egyházi közgyűlés 56. 84/1862 szám alatti végzéseiben le van fektetve; jelesen, hogy a debreczeni Egyház, a mai kor építészeti nagyszerűségénél fogva, szívet és lelket megragadó, oly templomot kíván emeltetni, melyhez, mint századokon keresztül feunmaradandó szép épülethez, magának a megmaradandó toronnyal is idomittatnia kell, — tökéletesen feladta, és pedig elannyira feladta, hogy egyszeri rátekintés e tervre mindenkit meggyőzhet arról, hogy az nemcsak ezen Egyház tekintélyéhez nem illő, hanem egyszersmind tartósság és biztosság tekintetéből a céltól eltérő, s így, mint főszerkezetében hiányos, elvetendő, már csak azért is, mivel az új templomot famennyezetre készíti. — A famennyezet, oly nagyszerű épületnél, mint a célba vett ujonnan építendő kistemplom, sem biztos, sem tartós; nem biztos, mert a könnyen lehullható mennyezeti vakolat életveszélylyel fenyegeti az Isten imádására egybegyűlt híveket, — nem tartós, mert általában a famennyezet, természeténél fogva a szűrlő erejének és az emésztő idő hatalmának leginkább ki van téve; — azonfelül tervező, a tervezett mennyezetre nézve a 7 öl hosszú gerendákat, egy, felül alkalmazott mestergerendára akasztja, e mestergerendát pedig egy vaskapocs által a gerinczgerendára függeszti; már pedig kétségtelenül megbizonyított dolog, hogy amint a gerinczgerenda, vagy a benne rejlő gyöngesség, vagy az emésztő idő miatt enged, hajlik a mestergerenda is, ami az egész mennyezet utánszállását, s nem ritkán teljes leszakadását vonja maga után.

Nem találtatott jutalmazandónak a  $\frac{1}{100}$  szám alatti, „Multra, jövőre tekints, ha magas bért nyerni törekszel“ jeligéjű terv sem, mert tornya nem szép, s a templom, főszerkezetében felette hibás. A boltívek ugyanis oly laposak, hogy azok a terv szerint semmi módon meg nem állhatnak, s daczára minden vaskapocsnak le kell szakadniok, annál inkább, mert ezen nyugszanak a vizirányos mennyezet vásgerendái is.

Disztelen a templomiaczi oldalához ragasztott két filegória is, melyek efelett még a széchenyiutczai torokolatot is megkeskenyítik. Disztelenek a templom egyölnyire kiugró támaszoszlopai is, melyek nem mások, mint örökös szemétfészkek. — A templom falát toldottfoldott alapzatra építi, az ócska torony falát nagymérvű kivágásokkal gyengíti tervező; p. o. a főbejárás, s azzal kapcsolatban levő kőrácsozatu kerek ablak számára  $1^{\circ} 5' 6''$  széles  $5^{\circ} 3' 9''$  magas nyílás, efelett ismét egy kerek ablak számára  $2^{\circ}$  átmérőjű nyílás, a torony nyugoti oldalán ismét két egymásfeletti nyílás, melyek közül az alsó  $1^{\circ} 4'$  széles  $2^{\circ} 4' 3''$  magas, a felső pedig  $2^{\circ} 2'$  széles  $6^{\circ} 6''$  magas; a  $43 \frac{1}{2}$  öles torony ócska alsó részét még inkább gyengíti azzal, hogy déli falába egy öl átmérőjű lépcsőházat vág. — Belrendezése czélszerűtlen; álló hely van elég, de ülőhely minél kevesebb, a karzat csak  $10'$  széles, a hátfal nélküli alacsony szószék előtt  $20$  öl, megette  $6$  öl hosszú üres tér, mi acusticai szempontból nem ajánlható. — Költségvetése is hiányos, mert ülőhelyekért, bokakövekért, csatornákért, az  $\frac{1}{101}$  sz. alatti terv költségvetéséhez képest, mintegy 14,678 frtot a számításból kifeled.

Nem tartatik jutalomra érdemesnek a  $\frac{1}{120}$  eln. sz. alatti „Erős várunk nekünk az isten“ jeligéjű terv, mert az épület külalakja, az építészeti törvényeitől eltérve, hatást keresőleg, tulterhelő disztiményekkel van elhalmózva. — Oldalhomlokzata s a templom hátsó oldala nem felel meg a főhomlokzatnak, sőt a templom két oldala egymástól elütő szerkezettel bír. — A tető szerkezete nem nyújt kellő biztosítékot. — Az ócska tornyon nagy nyílásokat vág, melyek az épületet felette gyengítvén, akint véli erősítendőnek, hogy a homlokzathoz, egész szélességben  $1' 6''$  vastag falat ragaszt. — Belszerkezete tévesztett; az egész épület zeg-zug, a szószék melletti karzat alatt ülők, a karzatos tartó kőlábak miatt a hitszónokot nem láthatják. — Költségvetése tökéletlen, mert szerinte a templomnál, a kőművesmunka anyaggal 109,923 frtot, a toronnyal — minden részletes megemlítés nélkül csak 7950 frtot tesz. Kőfaragómű s anyag, bokakövek, minden kőlépcső, melyek már a templom körüli emelt tér feljáróinál összesen legalább is  $150'$  hosszúságot tesznek, — 1000 frt. Asztalosmunka magán az épületen, a belső szerelményeken kívül 850 frt. Ács munka anyaggal, t. i. a tetőzet szerkezete, ennek deszkával befedése, a karzat gerendázata, a 4 lépcsőház, 3 előcsarnok, a karzatok mennyezeti fái, ajtófelek, végre az ócskafedél lebontási költsége 3800 frt. Lakatos és öntött vasmunka és anyag, melyből ki kell kerülni az ajtók, ablakok vasalásának, minden erősítő csavaros és kulcsos vasnak, továbbá az Ur asztala és korlátjának, ugyszintén a 4 feljárócsigalépcsőnek, melyek mind öntöttvasból vannak tervezve, 3450 frt. — Végre hibázott tervező abban is, hogy sem hosszát-metszetet, sem tetőalaprajzot nem küldött. Mindezeknél fogva, bár a terv szép rajzolású ügyességre mutat, nem jutalmazható.

A többi 3 terv jutalomra méltónak találtatott. Jelesen az  $\frac{1}{97}$  eln. sz. alatti, „Isten áld meg a magyart“ jeligéjű. Mert bár belrendezése nem protestansszerű, bár a torony homlokzata, a templom előfalával nem színel is, s emellett az épület  $2^{\circ}$  és  $2'$  kellenél hosszabb, mindazáltal egész kül és belszerkezete feltűnőleg szép, a gótépítészeti modor, a lehető legegyszerűbb alakban, de azért magasztosan van benne alkalmazva.

Jutalomra méltónak találtatott a  $\frac{1}{98}$  eln. szám alatti, „Hit, remény és szeretet bölcsője“ jeligéjű, mert ha belrendezése tévesztett, költségvetése hiányos is, de az épület mind kül mind belszerkezete nagyon csinos, sőt külalakja, — ha a hátulsó oldalhoz ragasztott kis fülke, mint anélkül is felesleges, elmarad, a földszinti ablakok, hogy boltívek, a felette álló ablakok oldalfalai által ne nyomassanak, más beosztást nyernek, — csaknem egészen elfogadható.

Jutalomra méltónak találtatott az  $\frac{1}{101}$  eln. sz. alatti terv, melynek jeligéje „Egyszerű és érthető“, mert haszinta az épület külszerkezete nem diszes is, s a torony tetejére aránytalanul kismérvű fedelet ké-

szít, de belszerkezete felette czélszerű, mely nemcsak szilárd, hanem egyszersmind diszes kiállításnál fogva minden tekintetben kielégítő. — Költségvetése, kivéve egykét esetleges tévesztést, minden tekintetben elfogadható, tervezett anyagai jók és czélszerűek.

Ami már e jutalomra méltónak talált tervek mikint díjazását illeti, a gazd. szakbizottmány az albizottmány ide vonatkozó nézetét helyesli és elfogadja, mert az előadottak után meg van győződve, hogy a jutalomra méltónak itélt tervek közt egy sincs oly tökéletes, hogy aszerint, mint, mind bel mind külszerkezetére az Egyház igényeinek megfelelő szerint, a templomot építeni lehetne. Mindenik tervnek megvan a kisebbnagyobb mérvű hiányai és kívánnivalói; épen azért sem el nem fogadhatók, sem oly messze nem állnak egymástól, hogy a kitüntetésben és a jutalomosztásban, az az arány, amely van a 800 frt és a 300 frt mint legnagyobb és legkisebb kitűzött jutalom közt, megközelíthető volna. Végre is helyettök, belölők, vagy nélkülok, egy új terv készítése szükségeltetik, melynek elkészítésére egy, utasítással ellátandó szakértő lenne felfogadandó, annál fogva a gazd. bizottmány azon nézetben van, hogy ily körülmények közt, a díjazó egyház tekintélyének akkor lesz elég téve, ha azon gyakorlati jutalmazás fogatosítottatik, mely szerint a 3 rendbeli jutalomszám, mely együtt 1600 frtot tesz, 3 egyenlő részletekben, 533 frt 33 krjával osztatik ki a fenebb kijelölt 3 terv készítői közt. — Megállapodott a gazd. bizottmány abban is

3. Hogy ha a nt. egyházi közgyűlés változatlanul ragaszkodik azon határozatához, miszerint a torony, mely sok tekintetben mind az ujonnan építendő templomot, mind a művészt szabályozta, megmaradjon, az esetben a beérkezett pályázati tervek közül, a  $\frac{1}{98}$  sz. alatti terv, mint amely külszerkezetében kevés igazitnivalót kíván, s építészeti műbecsrel bíró, és az  $\frac{1}{101}$  sz. alatti, mely belrendezésében szilárd és czélszerű, összetételéből nyerhető, ügyes szakértő dolgozata után oly terv, amely ugy külalakra, mint belszerkezetre nézve, az Egyház igényeit kellően kielégítne.

4. Hogy a jutalommal illetendő tervek az Egyháznak sajátjaivá váljanak, a jutalommal nem illetettek pedig, tulajdonosaiknak visszaadassanak. Ugyanazért mind a jutalommal illetettek, mind a jutalommal nem illetettek hirlap utján felszólítandók, hogy amazok, a jutalom felvétele, emezek terveik kézhez vevése felett intézkedhessenek.

5. Ha a nt. s. t. egyházi közgyűlés, a jutalomszám kiosztását a fentebbi módosítás szerint elfogadni méltóztatik: az esetben a jutalomra itélt három tervezőnek, kik terveiket következő jelige alatt küldötték be: „Isten áldd meg a magyart.“ „Hit, remény és szeretet bölcsője.“ „Egyszerű és érthető.“ jeligés leveleik, a tervezők nevei megtudhatása tekintetéből felbontatnak, s hogy így részökre a jutalom, 533 frt 33 krban, egyházi pénztárnok ur által kifizetendő legyen; a többi jeligés levél, a szerző neve megtudása nélkül elégetendő.

6. Az albizottmány azon nézetét, miszerint a tornyot lebontatni, s mind a templomot, mind a tornyot együtt javallja ujonnan építtetni, elvileg osztván, az egyházi közgyűlésre pártolólággal felterjeszti, mert ellenmondhatatlanul igaz az, hogy elegendő anyagi erő létezése esetében, az együtt építhető templom és torony, alapjában és összetartásában szilárd leend. — Ajánlja a torony lebontását s a templommal együtt leendő építését azon körülmény és tapasztalat, miszerint minden toldott-foldott épületnél, szakadások s repedések szoktak előfordulni, s így valószínű, hogy az új templom fala, azon helyeken, hol a torony falával összeköttetésbe jön, s talán lehet, hogy ennek következtében más helyeken is, repedéseknek, szakadásoknak lesz kitéve, s maga a megmaradandó, de a templomhoz idomítandó torony. — mivel átalakítás esetében, környezetét fel kell tölteni, az ajtónyílások megnyerhetése végett, a falakat még a boltíveken felül is ki kell vágni; sőt lehet, hogy emiatt a boltíveit is egészen le kell bontani, — annyira meggyengítettik, hogy a torony, a reáarakandó új teher elvi-

selésére alig nyujtand elegendő biztosságot. — De ajánlja maga az építkezési hely s ennek nyomán az építendő templom szebb kinézésének megnyerhetése is. Ha ugyanis a megmaradandó torony, mely most mindkét oldalról szabályozza a templom külterjedelmét, mint meghatározott középpont, elbontatik s ezen szabályozó pont, vagyis a torony odább vitetik: sokkal szebb s díszesebb alakot nyer, mind maga a kistemplom telke, melynek mintegy a középpontjából látszik kinőni, a mai kor izlésének megfelelő szép templom, mind maga a középpontra helyezett torony és templom; annyival inkább, mert remélhető, hogy mig most a tervező művész keze és szabadröptü lelke, a tervekészítésnél, a torony megmaradása miatt megkötött, — ha a központra helyezett, és két oldalról mindenestre jelenleg szorító torony odább vitetik, nem akadályoztatván a tervező művészi ész és lélek, sokkal szebb, izletteljesebb, építészeti műzsléssel kidolgozott tervet nyerhet az Egyház.

7. Ha a nt. egyházi közgyűlés, a torony elbontását is el méltóztatik határozni, az esetben a pályázati hirdetmény azon feltételének is, hogy a templom és hozzá idomítandó torony építkezési költsége 120,000 frtban határozott meg, módosulnia kell. — Mert, habár a templommal együtt építendő torony, valószínűleg nem sokkal emészt is fel több költséget, mint amennyibe a templom és a torony hozzá idomítása kerülne: mindazáltal a pályázati tervekben az tetszik ki, hogy a mai kor izlésének megfelelő, s építészeti műbecsrel bíró új templom és torony, legalább 170—180,000 frba kerülend.

Mikint kívánja a nt. egyházi közgyűlés az ujonnan és együtt építendő templom építtetését eszközölni, újabb pályázati eredmény útján-e? vagy, mint ez sok testületnél, közelebb a magyar akadémiánál is történt, úgy, hogy e tekintetben valamely jeles észtehetségű építészszel lép alkura? az a nt. egyházi közgyűlés intézkedésétől függ ugyan; azonban a gazd. szakbizottmány, azon nézetét kívánja e tekintetben kinyilatkoztatni, hogy sokkal czélszerűbb volna, ha a nt. egyházi közgyűlés a költséges, mindamellett is a tapasztalat szerint kellő eredményre nem vezetett pályázati hirdetmény helyett, akár egy nem pályázott, de mindenestre szakértő és ismert tehetségű építész, akár a pályázók közül a  $\frac{1}{98}$  és  $\frac{1}{101}$  szám alatti tervek készítőit együt, vagy pedig külön felszólítaná, hogy mielőbb újabb tervet állítsanak elő; ajánlja ezen javaslatot különösen azon körülmény, hogy így az egyház, vagy annak teljhatalommal kiküldendő bizottmánya, folytonosan érintkezvén a tervezővel, nemcsak az általános kellekeket határozhatná meg, az ujonnan építendő templom, vagy torony és templomnál, hanem egyszersmind a tervben létező hiányok helyrehozására, kölcsönös megállapodás volna szerezhető, s e folytán, úgy a szakértő által netalán elkövetett hibás felfogás, mint a bizottmány által elfeledett gondolatok, nézetek és vélemények, kölcsönös eszmecsere és felvilágosítás útján kipótolatnának, helyrehozhatnának, s elvégre is oly terv lenne nyerhető, mely az egyház igényeinek megfelelne.

8. Ha a nt. egyházi közgyűlés, a templom és torony ujonnan és együtt építtetését elrendeli, mivel az építtelési költség körülbelül 170—180,000 frtba kerülne, amennyi pénzereje pedig az Egyháznak nincs; ahhoz pedig, hogy a jelenlegi nyomasztó pénzvisszonyok között, a kívánt összeg, adakozás útján a közelebbi években előteremthető legyen, alig van kilátás, — ez esetben a gazd. szakbizottmány, az albizottmány azon nézetét, miszerint a templom és torony ujonnan építésére szükségelt pénz, törlesztési kölcsönpénz felvétele mellett eszközöltessék, elvileg pártolja, s azt a nt. egyh. közgyűlésre, mivel a bizottmány hatáskörén túl jár: pártolólág felterjeszti. — Ajánlja a törlesztési kölcsönpénz felvétele eszméjét elvi tekintetből azon körülmény, hogy ha a törlesztési kölcsön folytán, a szükséges pénzerő megszerzettetik, a templomépítés sok évre nem terjed. — Ajánlja az, hogy ha a törlesztési kölcsönre nézve, a visszafizetési határidő több évre határozatik: a törlesztéssel együttjáró évi részletes fizetés igen kevéssel megy többre, mint a rendes évi kamat, és mégis a visszafizetésre kitűzött időben, mind a tőkétől, mind a kamattól, nagy terheltetése nélkül megszabadul az egyház. — Ajánlja az, hogy a törlesztés évi részletes fizetése által, az utódok is részt vesznek a teher letisztázásában, és nem egyedül ezen kor egyéneire fog a teher nehezülni.

Ha a nt. egyházi közgyűlés ezen, a gazdasági szakbizottmány által eszmében pártolt törlesztési kölcsönt elvileg elfogadja; az esetben egy küldöttség lenne megbízandó, mely a törlesztési kölcsöntöke mennyiségéről, a törlesztés mikint leendő eszközéséről s visszafizetéséről, s mily alapokra leendő fektetéséről javaslatot volna adandó, mely küldöttség egyszersmind a kölcsönt adni hajlandó bankházzal is összeköttetésbe tehetné magát, s az ügyet minden

oldalról felfogva és kimerítve terjesztené elő, hogy a nt. egyházi közgyűlés az ügy érdeme felett véglegesen határozhatna.

9. Mivel a birálat azon eredménye, miszerint a beérkezett tervek közül egy sem találtatott alkalmasnak, okvetetlenül azt idézte elő, hogy a torony és templom ujonnan építése esetében, vagy egészen új tervet, vagy a II-ik és V-ik szám alatti tervek összeállításából kell egyet előállítani, ami pedig nem kevés időt igényel, nehogy amiatt, mert ez ügy minden tekintetben megfontolást igényel, természeténél fogva hirtelen el nem dönthetik, a templom építéséhez adakozással járó buzgó hitrokonok között balmagyarázatokra, félreértésekre, vagy ami még rosszabb, gyanúsításokra adjon okot, czélszerűbbnek látná a gazd. szakbizottmány, ha a hívek, házankint elhordozandó czédulák által, vagy hirlap és falragaszok útján értesítettének arról, hogy a templom építtetésére oly terv, mely az egyház tekintélyének, igényeinek megfelelne, egy sem érkezett, s emiatt a a már munkába vett újabb terv létrehozása szükségeltetett, mely mihelyt készen leend, — mire ugyan nem kevés idő kivántatik, — az építés azonnal és haladék nélkül megkezdetik.

A debreczeni h. h. Egyháztanács, f. hó 1-jén tartott közgyűlésében, a gazd. szakbizottmány itt közölt határozatát, — egyedül a 8 sz. a. foglalt költsöneszme kivételével, — mindenekben megerősítette, s elrendelte, hogy a pályadíj, a 3 aránylag legjobb pályamű készítőjének: u. m. Siebreich Károly József, vaspályai építész és mérnök urnak Klagenfurtban, (jeligéje: „Isten áld meg a magyart“). — Vassil Alajos építész urnak Pesten, (jeligéje: „Hit, remény és szeretet bölcsője“), — és Vecsey Imre építész urnak Debreczenben, (jeligéje: „Egyszerű és érthető“), 3 egyenlő részletben kiadassék; — elhatározta továbbá, hogy Skalniczky Antal ur új terv készítésére felszöllitassék. — A gazd. szakbizottmány kölcsönszerzési eszméjét nem osztja a k. gy. mert 1. Az egyháznak azon vagyoni, melyek biztositékul szolgálhatnának, meghatározott czélokra levén fordítandók, semmi oly jövedelmet nem hoznak, amely törlesztési alapul szolgálhatna, emellett alig remélhető ily törlesztési töke eszközése. — Mert a k. gy. sokkal többet remél az egyház buzgó hívei adománykész lelkületétől, a városi Elöljáróság századokon át gyakorolt és soha nem lankadott kegyességétől legfőképp pedig az örök Isten mindenható kegyelmétől, mely megengedte, hogy a prot. Egyház mindig a buzgó szív önkényes adományozása, s nem kényszerített adózás vagy uzsorás kölcsön útján állította elő temglomait, iskoláit, s teljes hittel és bizalommal reméli, hogy Isten e protestans Egyházat ez alkalommal is megsegíti szent törekvésében.

## A tiszántúli h. h. egyházkerület

közgyűléséből.

(Vége.)

50. Az egyetemes tanügyi bizottmány gyűléseire 1859-ben választott képviselők, az alapszabályok értelmében lemondván, — végeztetik, hogy 4 rendes és 4 póttag választása felett, az augusztusi gyűlésre javaslatok adassanak be, addig az eddigi tagok megbízása meg nem szűnvé.

51. Föt. Superintendens ur felkértek, hogy a lessi, adóhártány miatt lefoglalt parochiális földek felszabadítása iránt, felsőbb helyen közbenjárni sziveskedjék.

52. A nagybányai e. m. kívánatára, méltányolván a k. gy. ez e. megyének a főiskola fedelezése ügyében kitüntetett buzgóságát, az ezen e. m. által e czélra újabb gyűjtött 86 frt feleslegnek, az e. m. gyámintézete javára fordítását, kész szívvvel jóváhagyja.

53. A margitai biró s még 3 egyháztag, K. K. lelkész ellen intézett folyamodványa, formahiány miatt nem tárgyalthatván, az illető e. megyéhez áttétetik.

54. A f. szabolcsi egyházmegye által kiküldött lelkészi és tanítói fizetéslevelek, — levéltárba tétetni rendeltetnek.

55. Ugyanez történik a beküldött, értarcsai fizetéslevelekkel.

56. Főisk. ig. tr. Tóth Ferencz azon betérjesztése, mely szerint Cserey Árpád 2-od éves joghallgató, a Szarka-Sulyok alapítvány élvezésében, az 186 $\frac{2}{3}$ -dik isk. évre is meghagyatott, — tudomásul vetetik.

57. Az erdőgyaraki leányegyházbeli behivatalnokok díjazásának ügye, — kellő felszereltetés végett, a nagyszalontai esperestséghez visszaküldetni rendeltetik.

58. A beregi e. m. f. évi márczius 2-kán Beregszászban tartott gyűléséből, 35-dik szám alatt betérjesztett jegyzőkönyvi kivonatban, azon kérelemmel folyamodik közgyűlésünkhöz, hogy miután az ideiglenes szabadsággal baza bocsátott katonák ide baza tiltott viszonyra lépnek, miáltal a legboldogított frigyét, a házassági szent életet guny tárgyává teszik, az erkölestelenséget rosz példájok által terjesztik, a családi legszentebb köteleket gyakran szétszakgatják, — ezen közbotrány tovább terjedésének meggátlása tekintetéből, méltóztatnék hatályos befolyásával, az illető kormányokat oda birni, hogy az ily tiltott viszonyban élő szabadságos katonák vagy parancsoltassanak be, vagy amennyire lehet, számukra, a házassági engedély kieszközése, minél könnyebbé tetssek.

Végzés. Noha a bepanaszolt közbotrány meggátlása tekintetéből 1858-dik évi áprilisi közgyűlésünk 79-dik szám alatti végzésében adott már utasítást a lelkészeknek, mire most ujlag figyelmeztetnek: mindazáltal több-több és gyakoribb botrányos esetek fordulván elő azóta is e tekintetben, szükségesnek látja emellett, a beregi e. m. indítványához képest, tiszteletteljesen felkérni a nagyméltóságú helytartótanácsot aziránt, hogy e hovatovább terjedő botrány meggátlására, czélszerű intézkedéseket tenni, különösen pedig abban módot találni méltóztatassék, hogy a szabadságos katonákra nézve, a házashodhatásnak kieszközése, minél könnyebbé tetssek. Mely ezen végzés értelmében, felsőbb helyre terjesztendő folyamodvány iránt, föt. superintendens ur felkértek.

59. Az 1859-dik évi októberi egyházkerületi gyűlés 28-dik szám alatti végzésében, egy a Telegdi Kovács László ügyvéd ur által indítványozott, s főiskolánkban felállítandó gazdasági intézetet illető tervjavaslat készítésére kinevezett küldöttség, beadott jelentésében oda nyilatkozik, hogy miután a magyar királyi helytartótanács akörül teszen előkészületeket, hogy Debreczen határán, még a közelebbi két év lefolyása alatt, egy országos gazdasági tanintézetet állítson fel, a főiskola kebelében felállítandó gazdasági iskola tervének elkészítését, mindaddig halasztandónak látná, mig amaz említett tanintézet életbe lépven, működési irányáról és czéljáról szükséges tudomást nem nyujtand, és csak akkor s ahozképest lenne szerkesztendő a főiskolában egy oly gazdasági tanintézet, melyben az egyházi, és tanítói pályára készülő, s kisebb gazdaságot birtokló növendékek, kellő elméleti és gyakorlati gazdasági ismereteket szerzhessenek.

Végzés. Helyeslő tudomásul vetetik.

60. Olvastatott a magyar-íttebei egyházi előjáróság folyamodványa, melyben, ama 42 osztrák frt, melynek a debreczeni reformált főiskola részére évenkénti teljesítése kívántatik tőlök az esperesi hivatal által, az egyháztagok tanácsa által soha el nem vállaltnak állítatván, az egyháznak annak fizetése alól felmentetése kéretik, s a helyett évenként adandó összegül tíz-tíz frt ajánlatik.

Végzés. Tárgyalás végett a főiskolai gazdasági választmányhoz tetetik át a fenebbi határozat értelmében.

61. A gyomai egyházban, az eddigi egy rendes segédlelkészi állomás helyett, ujonnan rendszeresített, egyenlő jövedelemmel ellátott, kettős papi állomáshoz kötött fizetésnek ujonnan szerkesztett levele, megerősítés végett betérjesztetvén:

Végzés. Minthogy az újabb megállapítás szerint, az egyik-egyik lelkészi állomáshoz kötött fizetés is, csak alig észrevehetőleg kisebb, a régibb lelkészi fizetésnél, a két állomás fizetése pedig együtt, tetemesen haladja a régibb rendes és segédlelkészi állomások fizetésének összegét, az újabb megállapítás szerinti fizetés, megerősítettik, s a beküldött fizetéslevél, az egyház. levéltárba betetetni rendeltetik.

62. Több okányi egyháztag, lelkészők elleni folyamodványa, formahiány miatt nem tárgyalatik.

63. Néh. M. J. esperes özvegye, férjének a szatmári e. m. ellen támasztott követelésügyét felebbezvé, az e. megyei elutasító végzés, a katedrálékra vonatkozó pont kivételével, helybehagyatik.

64. A katonakötelezettség alól szabadulni kívánók részére szükséges családiüvek kiállításának díja, az e. k. minden egyházára nézve 2 fban megállapittatik.

65. A darvasi egyház, mely — minthogy behivatalnokainak földbirtoka, tagositáskor némi növekedést nyert, — a régi fizetéslevéltől némi részben eltérni akart, kötelessége teljesítésére utasittatik.

66. Az atyai egyház, mely a behivatalnokai részére, még 1820-ban megállapított tűzifamennyiséget felényire leszállítani akarta, a régi összeg kiszolgáltatására utasittatik.

67. A homorogi behivatalnokok fizetése szabályozásának ügyében, a szalontai e. m. határozata megerősítettik, az eldöntés alá felebbezett részrenézt pedig az e. m. bővebb vizsgálatra utasittatik.

68. A kötegyáni új fizetéslevelek megerősítettnek

69. Főisk. segédtanár N. K. ur, tetemesen szaporodott teendői miatt, nagyobb fizetés megállapításaért folyamodván, a főisk. gazd. szakbizottmány, véleményadásra szöllitattik fel.

70. T. F. panasza folytán, a f. szabolcsi esperesnek irányabani eljárása helyseltetik.

## Polgárisítás.

A csodák és ellentétek tartományához, hol fekete hatyuk és fehér hollók laknak, hol négy lábú állatoknak madárcsőrök s halpikkelylyel borított testök van, hol az emlősök kétszer szülik magzataikat,

hol a hegyek a tengerszélén vannak, s a folyók nem a tenger felé, de az ország belsejébe futnak, hol nincs levele s árnyéka a fáknak, hol feketék laknak, akik nem szerencsenek, — e tartományhoz, az aranyat termő Ausztráliához testvérként csatolják azon szigetcsoportok, melyek közül Uj Seeland maga 3000 □ mért-földet foglal magában.

Nagyszerű hegyes vidék ez! a hegyek csucsa nem ritkán 10,000 lábnyira emelkednek, felül terméketlen kopár sziklák, alól gazdag erdőségekkel, melyekből annyi bő forrás csergedez ki, hogy a folyamok nagyobb része hajózható. A légmérsék kellemes, a lakosok hoszu életkort érnek, s a benszülöttek közt nyomorékot ritkságul sem talál. A tenyészet rendkívül buja; rengeteg ős erdők fedik mindazon részét e szigetnek, hova európai még nem hatolt. Az európai letelepülését rendszeren azzal kezdi, hogy nem elégedve meg a földművelésre kiszemelt területtel, százszorta nagyobb erdőt kiéget, balgatagságában nem gondolván arra: hol fog megszűnni e vétkes gyujtogatás, s nem kimélve sem a 200 lábnyira emelkedett sugár fenyőt, sem a 100-dik lábnyi magasságban is egyenes derékkal büszkélkedő nemes tölgyet.

E sziget a 17-dik század elején fedeztetett fel; lakosai gyilkosságvágy és emberevésről hirhedettek. Igaz, hogy 1642-ben Tasman Ábelt, midőn egy ottani kikötőben kikötött, megrohanták, — az öbölt mai napig is gyilkosöbölnek nevezik, — de az is igaz, hogy Cock bántatlanul időzött ott fél évig.

1770-ben Marion du Fresne francia utazó a sziget északi partján kikötve, midőn egy csónakja eltévedt, a benszülötteket vádolá tolvajsággal, egy falujokat felegette s a főnököt hajójára vitette, ki ott bujában meg is halt. Ez annyira elkéséríté a sziget lakóit, hogy midőn a francia, 16 hajós legénnyel kiszállott, mindnyáját iszonyuan felkonczolták.

Ez idő óta kérelhetlen ellenségei voltak a vadak minden „sápadt arcú“-nak, s mivel vitézek, s ügyes harczosok: nem megvetendő ellenségéggé lettek.

A meggyilkolt du Fresne hajóira árboczkok szükségeltetvén, az új parancsnok tetemes katonai fedezettel szállt ki, hogy fákat vágasson. A benszülöttek ellenállottak, a katonáknak sok erősített helyet kelle bevenniök, és csak miután a benszülöttek legvitézebb főnökeiket elvesztették: vonultak vissza öserdeikbe. Feldult kunyhóikban egy megsütött ember agyvelejét, s nyársra huzott embercizombot találtak. Azóta majd minden évben történtek ily kegyetlenségek; de fájdalommal kell meg vallani, hogy ezeket többnyire a fehérek durvasága idézte elő. Így p. o. Fourneaux kapitány élelemszerekért kiküldött legényei, az egyezkedést puskagolyókkal kezdték meg, azt vélvén, hogy a vadak majd elszaladnak; de ezek kiállották a tüzet, s mikor a francziák lökéskélete elfogyott, reájok rohantak s legyilkolák mind.

E sziget lakói közül egy főnök fia, 1809-ben meglátogatta Angliát, s mivel azon angol hajón, mely őt hazájába visszaszállította, a szállításbért nem fizette meg, a kapitány matrózszoigalatot teljesített vele. A királyi azonban megtagadván a lealázó szolgálatot, a kapitány a kilenczfarku macskával megverte, mire a hajóslegénység gunyosan kaczagott. Az új seelandi magába fojtotta dühét, teljesíté a reászabott aljas munkát, s rövid idő alatt megnyerte a kapitány bizalmát.

Megérkezéskor horgonyt vetett a hajó azon öbölben, mely mellett az ifju nemzetsége lakott. Az ifju apjához sietett, s szenvedéseit előadván: a fehérek halála elhatározatott. Nyilt erőszak nem vezethetvén célhoz, a barátság álarczát vevék fel, bőségben hordták az élelmiszereket, több izben meglátogatták a hajót s néhány nap mulva a kapitány is kiszállott néhány emberével. Nem tért többé vissza. Mindnyáján leölettek, felkonczoltattak s megsüttetvén fellakmározattak, azután a benszülöttek ezrenként csoportosulva sajkáikon, felháltak a hajóra, a meggyengült őrséget megtámadták, s leöltek minden élet, két gyermekén s egy leánykán kívül.

Lehet-e csodálni, hogy egy apa, a fián elkövetett gyalázatot így boszulja meg? s vajjon egy európai király, 100 helyett nem ölt volna-e le százezreket?

Hogy ez emberek a polgárisodásra alkalmasak, megmutatta később Marsden. Sámuel angol püspök, ki e népnél gyermeki tiszteletet szerzett magának s őket még az emberhüvévről is elsoktatta, hasznos házi állatokat honosítván meg nálók, melyek husa izletesb amannál, — de az ily polgárisítás nem pálinka és durvasággal történhetik meg, hanem szelid oktatás és türelemmel.

### Közélet.

— Jó szolgálatot tett közelebb a városnak polgármester Szöllösy János ur, midőn egy itt tartózkodott pénzügyi magas hivatalnokot, a híres Hor-

tobágyra kivitt, hol a magas ur saját szemével meggyőződhetett hazánk példabeszéddé vált gazdagsága és stájertragféhigkajtjáról. — Valóban ohajtandó, hogy e nem várt tapasztalásnak, az adó kivételre nézve kedvező eredménye legyen.

— Megtiszteltetésnek tekintjük azon bizalmat, melylyel polgártársaink által, időnkint egyegy közügyre figyelmeztetünk; de fájlalnunk kell, hogy ily figyelmeztetések folytán; eddig több szomorú, mint örvedetes képnek lettünk szemellátói. — Így láttunk közelebb oly pusztulást, mint muszkajárás után, egy közintézetünk: a czeglédutczai leányiskolában. Ez intézet tanterme mintegy 7 öl hoszu, 3 öl széles másfél öl magas, tehát 21 □ ölnyi tért és 30 — 40 köb-öl levegőt nyujt azon 200 gyermeknek, kiket szüleik bizalommal odajáratnak. A falak sötétségét alig enyhíti két kicsiny ablak, melynek keresztfái rohadtak s üvegei több helyen papírral helyettesítvék. — Padozata hajdán téglával volt kirakva, most rémesen ásitató gödröket mutat. — A lóczák közül az a szerencsés, amelyiknek csak háta nincs; mert vannak olyanok is, melyeknek lábok nincs, s igen alkalmasak libikákózásra, sőt némely lócza savanyuvizes ferslógból van. — De legyen elég ennyi e romokról, melyek kedves tartózkodási helyül szolgálhatnak a bennök lakó szelidített hollónak, de tantermül az ide járó kétszáz gyermeknek valóban legkevésbbé sem alkalmasok.

— Derüre boru. — Jól esik lelkünknek e szomorú kép felmutatása után megemliteni, hogy népünk alsóbb osztályaiban nem ritkán találunk olyanokat, akik önszorgalmuk által is megszerzik azt, amit ma már minden embernek kellene birnia: az irás olvasás és számolást. — Így p. o. van T. I. ur tanyáján egy szegény tanyásasszony, aki a betűket megtanulván, nemcsak magát irás és olvasásban lehetőleg tökéletesítette, hanem fiát is annyira bevezette e tudomásba, hogy ez, egy télen rokonainál a Józsan tartózkodván, ott több gyermeket megtaníthatott. A szegény asszony pedig benső ösztönét követve, rokonainak időnkint nála tartózkodó gyermekeit is folyvást tanítgatja, mintegy küldetést érezve magán a tudás terjesztésére. — Hála istennek! e példa nem áll egyedül.

— Hasonlóan kedvező fényt vet népünk művelődési hajlamára azon kegyetes tény, hogy nem rég Furta község lakói, különösen Vámos Sándor nevű (ujságot és könyveket szorgalmasan olvasó) földész indítványára, mindazon sirhalmokat, melyek Furta egykori tisztviselőinek hamvait fedik, ünnepélyesen felhantolták.

— Több oldalról felszólítottunk annak közlésére, hogy pünkösöd első napján, városunk egyik hivatalnok A. J. ur, a templomból a város egyik fogatán kocsizott haza. A felszólítók mind szörnyü indignációval vették ez eseményt. — Mi nem találjuk oly megütözésre méltónak. Avagy nem természetes-e, ha püspök, bíró, s egyéb magas állásu egyén, — módja levén benne — kocsin jár? nem helyes-e, hogy ha már a város, e nagy szükség idején, fogatait drága szénával tartani kénytelen: legalább dolgoztassa is azokat? s végre lehet-e csak szót is tenni olyanért, hogy egy ifju hivatalnok, nem több mint 2—300 lépésnyire fekvő lakásaig, az ünnepi alkalmat felhasználva, kocsin viteti magát?

— Városunkban közelebb — mint hirlik politikai okból — egy elfogadás, és több házkutatás történt.

— Az „István“ gőzmalomtársulat, a budai műegyetem javára közelebb 100 ofrtot adományozott. — A multak jellemzésére megemlítjük, hogy ez intézetből a magyarnyelv, 1862-ig egészen ki volt zárva; ekkor azonban behozatott, s most az intézet gyökeres átalakításnak néz elébe, mely már csak azért is kívánatos, hogy évenként néhány száz magyar ifju ne legyen kénytelen a műipart külföldön tanulni.

— A debreczeni kertészegylet ma tartja közgyűlését.

— Zenedénk mához egy hétre szándékozik, lapunkban már említett hangversenyét megtartani. — Figyelmeztetjük rá a közönséget.

— Balázs Kálmán 12 tagból álló zenésztársulata f. hó 26-kán indult Pétervárra. A társulat vezére Schaitl Márton ur, tagjai jeles zenészek, kik a magyar czigányzenének odakin elismerést szerezhetnek. Egyenruhájuk fekete attila, fehér mellény veres szegélylyel, darutollas kalap, és sarkantyus csizma. — Szerencsét kívánunk a barna fiuknak.

— A m. k. Helytartótanács a debreczeni kereskedelmi és iparkamarához küldött leiratában kijelenti, hogy kereskedelmi és iparügyek eldöntésénél az 1859 dec. 20-ki iparszabályok szolgálnak sinórmértékül.

— A „Koszoru“ f. havi 24-dik számában ez áll: „Sajátságos, hogy épen a legmagyarabb városokban, mint Debreczen stb. nem alakultak még dalárdák,

melyek a legkedélyesb multságok kutfejei.“ — Sajátságos biz az, meg sajnoságos.

— Tegnap már 6 szekér érett cseresznyét áru-tak piacunkon, és itczéjét 8 krjával mérték.

— A légszeszcsoveket már bevezették városunk néhány épületébe. — Figyelmeztetünk mindenkit, hogy idejében megrendeléseket tegyen.

— A „színházi látcsó“ kereken azt írja, hogy Prépost kiutasításának hire tőlünk eredt. — Közlésünk hivatkozása a pesti lapokra, s azon körülmény, hogy mi ezt jóval azok után közöltük, az ellenkezőt bizonyítja. — Jobb látcsövet ajánlunk.

— Galiciában nemrég két cs. adóhivatalnok tetemes pénzzel odább állott. — Az ilyenekre alkalmas Sámuel próféta 1. k. XXV r. 10 verse, mely így hangzik: Sok szolgálk vagynak mostan, akik felszedik magokat igen gyorsan, és elszöknek az ő uroktól.

— Nagyváradon közelebb lejobb szállították a hus árát. Reméljük, hogy Debreczenben is követendik e jó példát, kivált miután ugys Nagyváradra hivatkoztak a közelebbi áremelésnél.

— Bőszörményi levelezőnk ezt írja: Vala' ára nálunk is meg nyiltak az ég csatornái, pünkösöd 1-ső napján esteli 8 óra felé kellemesen hullatá az ég köny záporát, — s a föld megelevenüle. — Másnap semmi. — Májushó 26, 27-ke közti éjen, a Nánás felé eső kenyértermő földeket ismét megesőzé az ég, — másutt is esett, — s megindula a kopár föld.

— Néhai Csontos Lajos f. dabasi mérnök, összes vagyonát a pesti ref. papnöveldeinek hagyományozta; Végvezekényi b. Baldachi Antal pedig 1000 frtot alapított a dunamelléki e. k. papjai, és tanítói özvegyei és árvái javára.

— Zsáka helységben skorbutbetegség pusztít.

— Nagyváradon ez idő szerint Follinus János rendez színielőadásokat.

— Azon vasuti állomások közt, melyek a marhavész tartama alatt szarvasmarha és sertés felvétele, és kiadására utasítottak, Debreczen nevét is olvassuk.

— Debreczenben Faszter Ferencz Bodora, Gruber Lajos pedig Bánya i-ra változtatta nevét.

Kiadó: a debreczeni Színügylet.  
Szerkesztő: Illésy György.

### Értesítés és egyszersmind felhívás.

A mult év junius 9-kén tartott egyház közgyűlésben a kistemplom ujonnan építettése elhatározatván, az egyházi közgyűlés minden szükséges lépéseket meg tett, hogy az építkezést, a jelen év tavaszán meg lehessen kezdeni. Pályázatot nyitott, hogy az új templom építésre oly tervet nyerjen, mely után ezen nagy és népes anyaegyház tekintélyéhez méltó, az örök isten imádásához illő, századokon keresztül fenmaradandó s építészeti műbecsnél fogva lelket és szivet emelő templom legyen építhető. Felhívást intézett a keresztyén ref. hitrokokokhoz, hogy az új templom építéséhez nagymérvű adakozásaikkal járuljanak; aláírásüvek hordoztattak házankint, melyre a buzgó adományozó hívek neve, ajánlataik minősége és mennyisége feljegyeztetett, sőt a mult év nyarán már 1000 köböl mész megvásároltatott és beoltatott is.

Azonban a pályázati hirdetmény folytán beküldött tervrajzok közül, a bírálóat következtében egy sem találtatott olyan-nak, mely után, mint az egyház igényeinek megfelelé után, a templom építését meglehetett volna kezdeni, s ez eredményzé azt, hogy a kistemplom ujonnan építése mind ez ideig elmaradt, a kellő intézkedéseket azonban az egyházi közgyűlés ismét megtette, hogy az új templom és torony építésére, az egyház igényeit kielégítő terv, mi előbb elkészíttessék.

Miről midőn az egyházi közgyűlés a keresztyén hitrokokokat értesíteni kívánja, egyszersmind felhívja az adományozással járult hitrokokokat, — kiknek mind nevök, mind ajánlatuk minősége és mennyisége, a „Hortobágy“ cz. helybeli lapban közzétételni rendeltetett, — hogy az új templom építésére tett eddigi ajánlataikat, egyházi pénztárnok Somogyi András urnak mielőbb befizetni sziveskedjenek.

Debreczen. Az 1863. Május 1-ső napján tartott egyházi közgyűlésből

Kiadta Nagy Ferencz egyházi jegyző.

### Gazdaszat, ipar s kereskedelem.

R. — Debreczen. 1863. Május 30. — A hét elején gazdag eső és örvendeztetette meg vidékünket, s ha igaz azon hir, hogy az egész vidéket és a Tiszamentét Szolnokig jó eső frisitette fel: reményünk lehet, hogy legelők és a vetések nagyobb része még felveszi magát. — E hét folytán az életárak gyors felszökkenésnek örvendettek; melynek folytán közelebbi heti vásárunkon következő árak jegyeztettek: buza 3 frt 50—60 kr. rozs 2 frt 50—70 kr. árpa 1 frt 70—80 kr. zab 1 frt 60—75 kr. tengeri 2 frt 50—60 kr. köles 2 frt 50—60 kr. — a beállott kedvezőbb időjárás azonban, — mely a hét végeig folyvást nyujtott egyegy kis nedvességet, — az eladók magas követeléseit meglehetősen lehangolta.

Amit idei g y a p j u b ó l láttunk, (tavaszi kényiretű) annak mosása nem sikerült; amit csak a nagy vízhiánynak tulajdonítunk. A vevők tekintettel vannak e körülményre, és oly árakat ajánlanak, amelyek — a mostani általános üzletpan-gáshoz képest, — elég magasaknak nevezhetők.

**63<sup>dik</sup> ÁRJEGYZÉK**

az „István“ gőzhengermalom gyártmányairól.

(Debreczenben költségmentesen, készpénzfizetés mellett, osztrák értékben kötelezettség nélkül.)

A. asztali dara nagy szemű	14	20	kr
B. ugyanaz apró	14	20	"
C. dara középszerű	12	"	"
D. királyliszt	13	20	"

1. lángriszt	11	80	"
2. montliszt	10	80	"
3. zsemlyelisz	10	"	"
4. fehérkenyerliszt 1-ső rendű	8	"	"
5. ugyanaz 2-dik	6	20	"
6. barnakenyerliszt	5	20	"
Kétszerliszt	5	90	"
Rozsliszt 1-ső rendű	6	60	"
Rozsliszt 2-dik rendű	4	40	kr.
00. árpakása	13	"	"
0. árpakása	13	"	"
1. árpakása	11	"	"

2. árpakása	9	"	"
3. árpakása	7	"	"
4. árpakása	6	"	"
Árpalisz	2	"	"
Dercze	1	80	"
Láblisz	1	80	"
Korpa	1	60	"
Buzaalj	2	"	"

Minden zsákért 1 frt. 5 kr. lefizetendő. E betétet azonban a vevő visszakapja, ha a zsákot, az elvitel számított legfeljebb 3 hó alatt, hiba nélkül, bérmentesen visszaszállítja.

Debreczen 1863. Máj. 26.

**MENNYENBEND**

a tiszavidéki vaspályán, 1863-dik év Május 1-jétől kezdve érvényes az 1863-dik nyárihavakra.

I. Kassa és Nagyvárád felé.			
Bécs	7 óra	45 perc.	reg.
Pest	5	35	este
Czegléd	8	24	"
Szolnok	9	42	éjjel
Püsp.-Ladány	1	20	"
Debreczen	3	47	reg.
Tokaj	5	25	"
Miskolcz	7	24	este
Forró-Encs	8	33	"
Kassa	9	56	"
Püsp.-Ladány ind.	1	53	dél.
B.-Ujfalu	2	45	"
Nagyvárád	3	45	"
II. Arad felé.			
Bécs	7 óra	45 perc.	reg.
Pest	5	35	este
Czegléd	8	39	"
Szolnok	10	11	éjjel
Mező-Tur	11	14	"
Csaba	3	9	reg.
Arad	6	33	"
III. Kassa és Nagyvárádól Pest és Bécs felé.			
Kassa	11 óra	perc.	dél.
Forró-Encs	1	3	"
Miskolcz	3	2	"
Tokaj	5	35	"
Debreczen	10	29	éjjel
Püsp.-Ladány	12	óra	56 perc
Szolnok	4	44	"
Czegléd	5	41	"
Pest	8	37	"
Bécs	6	33	"
IV. Aradról Pest és Bécs felé.			
Arad	12 óra	41 perc.	dél.
Csaba	2	14	"
Mező-Tur	3	50	"
Szolnok	5	9	"
Czegléd	5	56	este
Pest	8	37	"
Bécs	6	33	"

A közállomásokról indulás ideje, a minden pályaudvaron kifüggesztett részletes menetrendben van kimutatva.

**A vasúthoz csatlakozó postakocsik indulnak:**

Aradról Szécsényre, naponta este 6 órakor. Az utolsó fölvétele mindenkor korlátozott. Nagyvárádról Szécsényre, vasárnap, szerdán és pénteken este 6 órakor. Az utolsó fölvétele 3 személyre korlátozott van. Nagyvárádról Beregszászba, naponta reggel 7 órakor. Az utolsó fölvétele 3 személyre korlátozott van. Nagyvárádról Nagybányára, hétfőn, keddén, csütörtökön és szombaton este 6 órakor. Az utolsó fölvétele 3 személyre korlátozott van. Nagyvárádról Kolozsvárra naponta este 6 órakor. Az utolsó fölvétele 7 vagy 8 személyre korlátozott van. Nagyvárádról Újfehértóra, naponta este 7 órakor. Az utolsó fölvétele 3 személyre korlátozott van. Nagyvárádról Csengerre, naponta éjjel 12 órakor. Az utolsó fölvétele 3 személyre korlátozott van. Kassa felé, naponta reggel 12 órakor. Az utolsó fölvétele 3 személyre korlátozott van. Kassa felé, naponta reggel 12 órakor. Az utolsó fölvétele 3 személyre korlátozott van. Kassa felé, naponta reggel 11 óra 45 perc. Az utolsó fölvétele 3 személyre korlátozott van. Kassa felé, naponta éjjel 11 óra 55 perc. Az utolsó fölvétele 3 személyre korlátozott van.

Az igazgatóság.

**HIRDETMÉNYEK.**

**Nro. 25035. Cs. k. szabad osztrák államvasúttársaság.**

A t. cz. közönség ezennel tisztelettel értesítetik, miszerint a hajózási évszak ideje alatt, többféle cikkkel Bécs-Pest és azontuli, valamint ellenkező irányban vasúton szállításáról, a 13. 14. 15. és 16-dik számú külön árszabályok életbe léptettek.

Ezen külön árszabályok, a cs. k. szab. tiszavidéki vasút nagyobb, és a délkeleti vonal minden állomásain, valamint a társaság Pesten (József téren) létező szállító irodájában megtekinthetők. — A szállító urak az államvasút főigazgatásához (Bécsben minoritásteren, 4-dik szám alatt) intézendő írásbeli kivanatára, ezen külön árszabályok, ingyen ki fognak szolgáltatni.

Bécs. 1863. Május 7.

A főigazgatás.

**Jelzalog-biztos tőkék,** fekvőbirtokra, azonban 50,000 forintot nem alól, kamat és 40, 30 és 20 évi törlesztés mellett megszerzetnek külföldi bankoknál és jelzalogintézeteknél alólírott által, kinél programok kaphatók és bővebb tudósítás is nyerhető.

Ohm. C. O. Piacz 1824. szám Dragotaház 1-ső emelet.

**Különös figyelmeztetés.**

A legkönnyebb módon juthatni **sorsjegyekhez**, 10, 12, vagy több havi részletfizetéssel, mert már az első részletfizetéssel, a sorsjegyre esendő **minden nyeresemény biztosítva van.** Különösen figyelemre méltók: **Hitel-sorsjegyek,** melyek huzása július 1-jén történik. Főnyerő 250,000 frt. Első részletfizetés 12 frt. **Budai sorsjegyek,** melyek huzása jun. 15-kén történik. Főnyerő 20,000 frt. Első részletfizetés 4 frt. — Mindkettő kapható Herzberg A. pesti váltóüzletéből, Debreczenben

Salzmann B. divatkereskedésében.

Ugyanott kaphatók törvényesen kiállított

**igérvények**

budai sorsjegyekre: 3 frtért és 50 kr. bélyegdíjért, és hitelsorsjegyekre: 4 frtért és 30 kr. bélyegdíjért.

**Vidéki megrendelések pontosan teljesítettek.** — **Nyerőszámsorozatok ára, a fenebbi 2 sorsjegyre 25 kr.** — **Eszterházsorsjegyek jutányosan biztosítatnak.**

**Halál és vesz minden féregnek!**



Csalhatatlan **irtószert, patkányok, egerek, poloskák és svábbogarak kiirtására,** mely szert alólirt bátorodik a t. cz. közönség figyelmébe ajánlani. Alólirt ez általa feltalált irtószert sikere felől képes, ugy magánosan, mint államhatóságok által kiadott bizonyítványokkal magát igazolni, minél fogva számos megrendelést remél.

E szer 10 évig is eltartható és mégis sikeresen használható

A főraktár létezik Debreczenben egyedül **Szarka Janos** kereskedésében, Nagyvárád Janki Antal, Nyiregyházon Forgács G. Tokajban Kántor W. és Miskolczon (buzavásár) Balogh gyógyszerész uraknál.

Az irtószert valódisága és gyors hatásáért jótállanak a nevezett rakhelyek.

Ára egy bádogszelenczének, mely **Riess Guttmann** névpecséttel van ellátva, magyar és német használati utasítással együtt 1 frt 10 kr.

**Riess Guttmann**

vegyész és szabadalom tulajdonos.

Pest. Terézváros. Nagymezőutca 7. sz. 1. em. 16. ajtó.

Bizonyítvány. Alólirt polgármesterihivatal részéről ezennel hitelesen bizonyítatik, miszerint Riess Guttmann vegyész ur e város „zöldfa” vendégfogadójában nagy számban tanyázott ártalmas patkányokat, saját készítményű szereit által elpusztítván, őt e tekintetben minikinek ajánlhatom. — Szatmár. 1863. Márcz. 1.

**„BIHAR“**

czimű Nagyvárádon hetenkint kétszer megjelenő politikai, kereskedelmi és társadalmi lap **a biharmegyei gazdasági egylet hivatalos közlönye** Györfly Gyula szerkesztése mellett, az eddig tanúsított szabadelvű irányban jövő januárhoz 1-től kezdve második évi folyamába lépett.

**Előfizetési árak:**

Egy évre 10 frt. fél évre 5 frt. évnegyedre 2 frt 50 kr.

Az előfizetési összegek alólirt kiadóhivatalához bérmentve küldendők.

**A „Bihar“**

kiadó hivatala. Nagyvárádon, Sasuteza 12. sz.

**Arverési hirdetés.**

A debreczeni kir. váltótörvényszéknek 1863. évi okt. hó 30 n. 13885 szám alatt kelt végzése folytán ezennel közhirrre tétetik, mikép Dragota Ignác mint Löw S. engedményese felperes részére, C. O. Ohm debreczeni lakos mint alperestől 200 frt váltói tartozás s járuléka erejéig lefoglalt ingóságok, nevezetesen, óra, butor és ezüst neműek stb. nevezett alperesnek helybeli Piacuteza lakásán folyó évi júniushó 3. napján d. u. 3 órakor nyilvános árverés útján készpénz fizetés mellett el fognak adni. — Mire a venni kívánók meghívotnak.

Debreczen, 1863. Májushó 29.

A váltótörvényszéki kiküldött végrehajtó tag.

Szeplő, pattanások és más bőrkütségek ellen biztos szer:

**a valódi párisi Herczegnő víz**

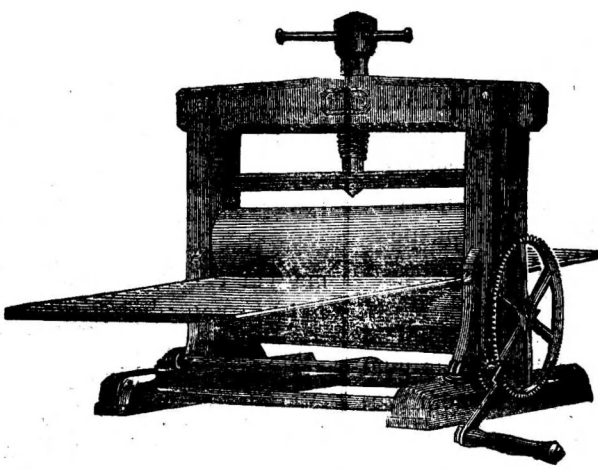
Renard Ágostontól Párisból. — Kapható használati utasítással 84 kért üvegenkint

**Szepessy Antalnál.**

Ugyanott: napernyők, legyezők, nyári kalapok, nyakkötők, prágai keztyűk, női topánok, férfi eszímák, uti bőröndök és más norinbergi és diszárak a tisztelt közönség figyelmébe ajánlhatnak.

**Ruganyos mangorlók**

különféle alakban, kaphatók alólirtaknál, jutányos árakon.



Miután e mangorlók czélszerűségéről, saját házunknál egy évi használat után teljesen meggyőződünk: lelkiismeretesen ajánlhatjuk azokat, annál inkább, mert az eddig ismert, nehéz kövekkel terhelt mangorlók, mind jutányosság, mind czélszerű s könnyű bánásmódra nézve; sokkal felülmulják; annyira, hogy a ruganyos mangorlón egy 10—12 éves gyerek bátran mangorolhat, míg az eddig ismert, hengeres mangorlók kezeléséhez két erős cseléd szükségeltetik; továbbá alakjuk igen csinos, ugy, hogy akár mely lakoszobában, díszes butorul állhatnak, mivel egy-egy, csak két lányi térséget foglal el.

**Nemes Gábor és társa**

vaskereskedők Debreczenben, a czeglédutca szögletén.